

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§ 1 og ændringsforslaget, hvorefter § 2 udgår, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om Danmarks erhvervsfond.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 32) findes i tidenden sp. 1237, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 477).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Knud Thomsen: Under udvalgsbehandlingen af dette lovforslag er udvalget blevet gjort bekendt med den kritik, der fra forskellig side inden for det eksporterende erhvervsliv er blevet rejst, ikke så meget imod selve loven som mod eksportkredit-

rådets administration. Eksportkreditrådet er et resolverende organ, men retningslinjerne for dets administration er naturligvis udstukket af handelsministeren, og hvis man ønsker ændringer i denne administration, bør ønsket derfor rettes til den højtærede handelsminister. Jeg vil derfor gerne ved denne anden behandling berøre et enkelt problem i denne henseende.

Jeg vil dog gerne sige, som jeg allerede sagde under lovforslagets første behandling, at jeg er overbevist om, at den lovgivning, vi har på dette område, og eksportkreditrådets administration af lovgivningen stort set passer til de forhold, vi har her i landet, og dermed til langt de fleste af de behov, der foreligger fra de eksporterende erhvervs side. Kun på et enkelt område mener jeg at den administrative praksis bør ændres eller i alt fald have den højtærede handelsministers opmærksomhed. Jeg berørte også dette punkt under udvalgsbehandlingen, men kunne ikke dér helt trænge igennem med mine synspunkter.

Det problem, jeg gerne vil berøre, står udelukkende i forbindelse med det, der hedder transfereringsrisikogarantierne, altså dækningen af de såkaldte politiske risici, og har således ingen forbindelse med eksportkreditrådets øvrige administration.

Den politiske risiko for danske importører ligger jo i, at det kan ske, at et land, hvortil dansk eksport har fundet sted, af den ene eller den anden grund standser sine overvisninger til Danmark. Dette fænomen er langtfra ukendt. Det kan skyldes økonomiske eller politiske kriser i det pågældende land, men forholdet er det, at egentlige tab på dækningen af politiske risici faktisk ikke er forekommet og efter menneskelig bedømmelse overordentlig sjældent vil forekomme. Et fremmed lands økonomiske kriser forsinker overvisningerne til Danmark, meget ofte i betydelige tidsrum, men de politiske kriser i andre lande med påfølgende regeringsskifter har i mange årtier ikke medført, at en ny regering i et sådant land ikke har vedstået landets gæld til andre lande, og det af den selvfølgelig grund, at det pågældende land derved ville sætte sig fuldstændig uden for den internationale handel, uden hvilken intet land i dag er i stand til at eksistere og opretholde sit erhvervsliv, endsigse opbygge det.

[Knuud Thomsen.]

Hvis garantien for politiske risici fra eksportkreditrådets side bliver effektiv, vil det praktisk taget altid dreje sig om mere eller mindre betydelige forsinkelser af overvisningerne til Danmark, men ikke om tab. Eksportkreditrådets praksis er for øjeblikket den, at man under normale forhold dækker politiske risici op til 90 pct. af den forsikringssum, der ønskes dækket, men således at eksportkreditrådet, hvis der begynder at opstå uro omkring stabiliteten i et givet land, nedsætter dækningsprocenten over 80 pct. ned til 70 pct. og stundom lavere for så til sidst, hvis forholdene bliver endnu mere truende, fuldstændig at standse garantierne for politiske risici. Denne nedsættelse af dækningsprocenten ledsages da ofte af en vis forhøjelse af den præmie, der skal betales for transfereringsrisikodækningen.

Det er på dette område den administrative praksis fra eksportkreditrådets side ikke er tilfredsstillende for i hvert fald et ret stort udsnit af landets eksporterhverv. Jeg kender navnlig forholdene inden for det industrielle erhvervsliv, hvor vi har hørt fra store grupper, ligesom jeg også er klar over, at Industrirådet har en noget afvigende mening. Jeg tror også, andre er af den mening, at denne praksis bør ændres, såfremt det i øvrigt er gørligt.

Disse noget utilfredse grupper har principielt det standpunkt, at politiske risici — der erfaringsmæssigt ikke medfører tab, men kun betalingsudskydninger — skal forsikres på den måde, at den enkelte eksportør skal kunne forsikre sig fuldstændigt, d. v. s. at man skulle gå ind for en dækningsprocent på 100, som så ikke bør nedsættes i samme øjeblik, der begynder at komme politisk eller økonomisk uro i de pågældende aftagerlande. 100 pct.s dækning af transfereringsrisikoen, som ønsket fra erhvervslivets side, er også for mig betænkelig. Jeg mener, at de enkelte eksportører ved en 100 pct.s dækning kan fristes til i højere grad end nu at fortsætte handelen med mindre solide lande, og at en dækningsprocent på 100 ikke giver eksportøren det fornødne incitament til selv at medvirke ved beløbenes hjemtagelse. Jeg finder derfor, at dækningsprocenten, hvis man nu går ind for et maksimum på 90 pct., i og for sig er rigtig, således som forholdene

ligger, men jeg og en stor del af det eksporterende erhvervsliv mener til gengæld, at denne dækningsprocent på 90 bør fastholdes, også selv om forholdene i et aftagerland begynder at vise sig politisk faretruende, og at eksportkreditrådet kun i yderste nødstilfælde, altså hvor forholdene i et givet land bliver fuldstændig kaotiske, bør indlade sig på slet ikke at garantere for politiske risici.

En gradvis nedsættelse af dækningsprocenten er jeg imod, fordi denne praksis er for uelastisk. Jeg vil henstille til den højtærede handelsminister at erindre, at det er forsikring, der her er tale om. Hvis en mand bygger sig et hus og det bliver vurderet i brandforsikring til 100.000 kr., bliver der fastsat en præmie for det. Hvis det så viser sig, at denne mand giver sig til at lave skovsværte eller noget brandfarligt nede i kælderen og meddeler dette til brandforsikringsselskabet, siger det jo ikke til manden: nu vil vi ikke længere forsikre dit hus for 100.000 kr., nu vil vi kun forsikre det for 70.000 kr. Det siger: nu må du betale en højere præmie, for nu er der fare for brand i huset.

Det samme vil jeg altså meget gerne have man gør, når der på forskellig måde kan opstå „brand“ i de lande, til hvilke Danmark eksporterer. Det praktiske forhold derved, som jeg gerne ville have den højtærede handelsministers forståelse for, er, at en nedsættelse af dækningsprocenten er af stor likviditetsmæssig betydning for de mange virksomheder, der eksporterer. Der er jo store, velkonsoliderede virksomheder, som er i stand til selv at tage den risiko, der ligger i at få indefrosset mere end 10, op til 30 og stundom flere procent af deres tilgodehavender, som tilfældet vil være, hvis man nedsætter dækningsprocenten. Men der er så sandelig andre firmaer — deriblandt mange nydannede, nystartede, eller virksomheder, der for nylig er begyndt med eksport — som ikke kan tillade sig den voldsomme svækkelse, der kan opstå i deres likviditet, og som derfor, når man nedsætter dækningsprocenten, må indskrænke eller op-høre med deres eksport, fordi de ikke tør tage risikoen ved denne likviditetsforringelse.

Hvis man ikke tør tage den, så har man i dag ikke det alternativ, at man kan betale

[Knuud Thomsen.]

en højere præmie. Det er som bekendt dyrt at være fattig, men det var dog i alt fald en udvej, at man lod de firmaer, som i dag ikke tør tage den svækkelse af deres likviditet, der kan komme ved, at en politisk krise bliver effektiv, betale en højere præmie, hvor forretningen tillader det. Ud fra forsikringsmæssige synspunkter må man jo nøjagtigt lige så godt som at nedsætte dækningsprocenten for derved at modveje den forøgede risiko kunne forøge præmien, navnlig da man i forvejen er inde på det i sin administration.

Man kunne jo gøre begge dele på én gang. Hvis man endelig ville tjene erhvervslivet helt og fuldt, kunne man i eksportkreditrådets administrative praksis på dette område, når der begynder at blive faretruende tilstande i et land, stille eksportørerne over for alternativet: enten bibeholdelse af den høje dækningsprocent og en tilsvarende kraftig forhøjelse af præmien eller en mindre forhøjelse af præmien og en nedsættelse af dækningsprocenten, hvilket så til gengæld kan betyde en likviditetsforringelse for de pågældende selskaber.

De tanker, jeg her har forsøgt at give udtryk for, er som sagt meget udbredte i det eksporterende erhvervsliv. Jeg vil ikke bede den højtærede handelsminister om på nogen måde at foretage en øjeblikkelig ændring i sine direktiver over for eksportkreditrådet i denne henseende. Det er en ting, der bør overvejes. Jeg er klar over, at der inden for eksportkreditrådet er modstridende synspunkter. Det eneste, jeg vil henstille til den højtærede handelsminister, er, at han vil følge dette forhold og, såfremt han ser mulighed for at give eksportkreditrådet ændrede direktiver, da gøre det og så i øvrigt bibeholde den udmærkede praksis, der er indledt på mange andre områder af eksportkreditrådet.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Der er under udvalgsarbejdet givet tilfredsstillende svar på de spørgsmål, som blev rejst dels ved første behandling her i salen, dels under udvalgsarbejdet.

I øvrigt kan jeg takke den højtærede handelsminister for imødekommenhed over for de synspunkter, som jeg på mit partis

vegne gjorde gældende ved første behandling. Det gælder således bemærkningen om, at folketinget ikke bør delegere sin myndighed til finansudvalget med hensyn til udvidelsen af garantisummen, der jo nu sættes op til 3 milliarder kr. Det må være folketingets anliggende at tage stilling til en sådan udvidelse. Ministerens forslag om at give finansudvalget bemyndigelsen er gledet ud, og det er mit parti glad for.

Vi er også tilfredse med, at den højtærede handelsminister har fulgt en enstemmig indstilling fra udvalget om, at Provinshandelskammeret og Grosserer-Societetets Komité hver får et medlem i eksportkreditrådet, medens hidtil et medlem er blevet udpeget af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation. Der er herved taget hensyn til det forhold, at handelens organisationsform er anderledes end den, der er gældende for de andre erhverv. Derfor betyder den imødekommenhed, som her er vist, ikke, at der hermed er givet begrundelse for yderligere udvidelse af eksportkreditrådet. Der var da også i udvalget enighed om, at man skal vise tilbageholdenhed i så henseende. Jeg ved godt, at der senere er kommet en henvendelse fra Industrirådet, men da Industrirådet jo er en landsorganisation, kan der ikke for det være nogen begrundelse at hente i, at Provinshandelskammeret nu kommer med. At handelens to organisationer bliver repræsenteret, giver ikke nogen begrundelse for, at vi yderligere skal udvide eksportkreditrådet. Rådet skulle gerne være effektivt, og derfor må det ikke blive alt for omfattende.

Vi er som sagt særdeles tilfredse med det forløb, udvalgsarbejdet har haft, og jeg takker den højtærede handelsminister for den imødekommenhed, der er vist over for vore synspunkter. Og så synes jeg, det er rart, at man i disse politisk bevægede dage kan samle bred enighed om et lovforslag af denne karakter. Det er næsten ligesom at finde sådan en lille viol, hvor dagene ellers har været kolde.

Handelsministeren (*Lars P. Jensen*): Jeg vil gerne benytte lejligheden her ved anden behandling til at svare det ærede medlem hr. Mohr Dam, som jeg glemte at svare ved første behandling, da det ærede medlem

[Handelsministeren.]

spurgte mig, om denne lovgivning også gjaldt for Færøerne. Jeg vil gerne understrege, at det gør den.

Ellers skal jeg ikke gøre så farlig mange bemærkninger.

Der er stillet 3 ændringsforslag. Det første ændringsforslag er det, som det ærede medlem hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) omtalte. Jeg har her bøjet mig — jeg vil ikke sige med betænkelighed, men jeg har dog ikke gjort det med glæde — for et enigt udvalgs ønske om, at Provinshandelskammeret blev placeret.

Ændringsforslag nr. 2 har jeg selv stillet, og det accepterer jeg selvfølgelig med glæde.

Jeg har måttet affinde mig med, at jeg ikke kunne få den ønskede adgang til at gå til finansudvalget; men jeg vil gerne understrege, hvad der er sagt i udvalget, at hvis vi kommer i pengenød, er man villig til hurtigt at ekspedere sagen i folketinget, så vor eksport ikke af den grund skal bremses.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til det ærede medlem hr. Knud Thomsen. Vi har jo drøftet de rejste spørgsmål ret indgående i udvalget. Den kritik af eksportkreditrådets administration, der blev rejst, har jeg svaret på, og jeg har også indtryk af, at udvalget accepterede de svar, der blev givet, som fyldestgørende.

Det andet spørgsmål, som det ærede medlem var inde på, nemlig om man i stedet for at ændre dækningsprocenten kunne forhøje præmien, har vi også ført en lang diskussion om i udvalget. Det ærede medlem sagde, at han havde haft svært ved at trænge igennem med sin opfattelse i udvalget. Jeg vil næsten sige det på samme måde her, at det ærede medlem får svært ved over for mig at trænge igennem med sine synspunkter. Jeg er ikke enig med det ærede medlem. Jeg mener, der ligger noget farligt i at lade dækningsprocenten stå fast og ændre præmierne. Jeg tror, det er en farlig udvikling, så jeg vil sige til det ærede medlem, at der skal betydelig kraftigere henstillinger til, før jeg ændrer den opfattelse, jeg har fået både ved daglige forhandlinger med eksportkreditrådet og ved de udvalgsforhandlinger, der har fundet sted.

Jeg vil gerne takke udvalget for behandlingen af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 4, således ændret, §§ 5-7, ændringsforslag nr. 3, § 8, således ændret, og §§ 9-13 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Vidner m. m.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 19) findes i tidenden sp. 977, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 485).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Johan Asmussen: Selv om vi jo endnu — der står ganske vist ikke noget om det i forretningsordenen — lever under den ejendommelige og demokratiske underudviklede tilstand, at de uafhængige end ikke ved overværelse af møderne kan følge den vigtige del af folketingets arbejde, som foregår i udvalgene, får vi dog nu overladt de bilag, der arbejdes med.

Af de mange bilag, som foreligger i forbindelse med dette lovforslag, kan jeg se, at der har været udført et meget stort og særdeles grundigt arbejde i udvalget, hvor man har skaffet sig en række oplysninger